

Afrekenbare doelen

EEN BELANGRIJKE EIGENSCHAP van het paarse beleidsdenken is het geloof in marktwerking. Na het openbaar vervoer en de telecommunicatie worden nu ook de natuurbeheerders met de gevolgen daarvan geconfronteerd. Via het Programma Beheer worden ze vanaf dit jaar afgerekend op basis van de behaalde resultaten, in plaats van te worden gesubsidieerd op basis van een inspanningsverplichting. En mocht na afloop van de afgesproken periode blijken dat de natuurdoelen niet zijn gehaald, dan worden teveel betaalde vergoedingen zonder pardon teruggevorderd.

Op zich heb ik geen bezwaar tegen wat meer marktwerking in het natuurbeheer, alhoewel op de vorm waarin die marktwerking is uitgewerkt in het Programma Beheer nog wel het nodige valt aan te merken. Wat mij echter hogelijk verbaast, is dat dezelfde overheid die zo streng toeziet op het behalen van de doelen door natuurbeheerders, zo coulant is waar het gaat om de realisatie van haar eigen doelstellingen. Ik doel dan op het anti-verdrogingsbeleid, waar in de jaren 1989 en 1993 forse doelstellingen zijn geformuleerd voor het terugdringen van de verdroging van natuurterreinen. Dit jaar zou volgens de doelstelling uit 1989 de verdroging al met 25 procent moeten zijn teruggebracht. Of die doelstelling gehaald is, valt echter bij gebrek aan metingen met geen mogelijkheid te achterhalen. Begin jaren '90 is wel gepoogd om een meetnet verdroging op te zetten, maar vanwege allerlei bestuurlijke bezwaren is dat nooit van de grond gekomen. In plaats daarvan is men overgegaan tot het bundelen van provinciale opgaven over de mate van verdroging. Deze opgaven zijn zelden gebaseerd op daadwerkelijke gemeten ver-

anderingen. Zoals al eerder in dit blad en elders aangegeven, geeft de resulterende verdrogingskaart wel een beeld van de inspanningen, maar niet van de resultaten. Het gevolg is dat we nog steeds niet weten of de 25 procent reductie dit jaar is gehaald. Ik vermoed sterk dat zulks niet het geval is.

Genoemde nalatigheid van de overheid brengt de natuurbeheerders in een lastig parket. Aan de ene kant worden ze door de overheid streng gecontroleerd op het behalen van de geplande natuurdoelen. Anderzijds zijn ze voor de realisatie van die natuurdoelen afhankelijk van de juiste hydrologische condities, waarvoor diezelfde overheid voor een belangrijk deel verantwoordelijk is. Door gebrek aan meetgegevens is het evenwel niet mogelijk na te gaan of de overheid in voldoende mate heeft gezorgd voor de realisatie van de hydrologische randvoorwaarden voor natuurproductie.

Een extra complicatie is dat volgens veel provincies de verdroging is opgeheven wanneer de gewenste grondwatersituatie is bereikt, waarbij de gewenste grondwatersituatie afhangt van het gekozen natuurdoeltype. Dit stelt de natuurbeheerders voor een hele moeilijke keuze. Als ze inzetten op natuur die hoort bij een onverdroogde situatie, lopen ze een groot risico dat ze achteraf worden gestraft vanwege het niet behalen van de natuurdoelstelling. Als ze inzetten op een in de huidige, verdroogde situatie wel haalbaar natuurdoeltype krijgen ze te horen dat verdrogingsbestrijding niet langer noodzakelijk is. De grondwatersituatie die nodig is om het natuurdoeltype te realiseren is immers al aanwezig!

De enige mogelijkheid voor de natuurbeheerders om uit deze onevenwichtige situatie te geraken, is om zelf de verdroging te gaan meten zodat in de onderhandelingen over natuurdoelen en grondwaterbeheer

rekening kan worden gehouden met de mate waarin de overheid gezorgd heeft voor de noodzakelijke hydrologische randvoorwaarden. Daarom hebben de terreinbeherende instanties (Staatsbosbeheer, Vereniging Natuurmonumenten, De Provinciale Landschappen) nu zelf onder de noemer 'Stappenplan Meetnet Verdroging' het initiatief genomen om te komen tot een meetnet verdroging. Het komende jaar moet blijken of het inderdaad lukt om een meetnet op te zetten en of er voldoende lagere overheden te vinden zijn die bereid zijn mee te werken aan dit initiatief. Misschien dat we dan in 2001 eindelijk weten of het dit jaar wel of niet gelukt is om de doelstelling van 25 procent reductie te halen.

Duidelijk is in ieder geval dat we een spannende tijd tegemoet gaan vanwege de toegenomen zakelijkheid en het fenomeen 'afrekenbare doelen'. De vraag is alleen wie wie waarop gaat afrekenen. Ik voorzie dan ook een gouden tijd voor juridische adviesbureaus met kennis van ecologie en hydrologie.

Han (J.) Runhaar

Alterra, Wageningen